

Ministrstvo za obrambo

Vojkova cesta 55
1000 Ljubljana

eDemokracija

Ljubljana, 10. 6. 2024

Zadeva: Pripombe k predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o kritični infrastrukturi (EVA 2024-1911-0008)

Zveza: Objava na eDemokracija dne 8. 5. 2024¹

Spoštovani.

V Sekciji operaterjev elektronskih komunikacij pri Združenju za informatiko in telekomunikacije, Gospodarska zbornica Slovenije, smo proučili predlog **osnutka Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o kritični infrastrukturi**, h kateremu podajamo pripombe v nadaljevanju. Izrecno poudarjamo, da se članica SOEK, družba Telekom Slovenije, d.d, Cigaletova 15, Ljubljana, ne pridružuje predmetnim pripombam. **Pripombe podajajo zgolj članice SOEK, družbe A1 Slovenija, d.d., Telemach Slovenija, d.o.o., in T-2, d.o.o.**

Uvodoma pozdravljamo javno predstavitev zakona, ki je omogočila razpravo s predlagateljem zakona, kot tudi medsebojno razpravo subjektov, na katere se zakon nanaša in se v praksi srečujemo z nekaterimi konkretnimi dilemami (npr. pretnja pomanjkanja elektrike zaradi geopolitičnih razmer, ki smo jim bili priča v letu 2022). Opozarjamo, da ta problematike še vedno ni v celoti naslovljena, niti rešena ter je razprava zastala. Še vedno menimo, da je treba razrešiti odprete dileme, ki so povezane z neprekinjenim delovanjem kritične infrastrukture, če ne drugače vsaj v nacionalni strategiji, ki je predvidena z novim 3.a členom predloga predmetnega zakona.

S stališča operaterjev elektronskih komunikacij ugotavljamo eno pomembno spremembo z neposrednim vplivom, ki bo terjala določene prilagoditve – novi 24.a člen (priglasitev izrednih dogodkov). Novi 24.a člen je po našem mnenju neposredno povezan z bodočim Zakonom o informacijski varnosti (EVA 2023-1544-0005: predlog ZInfV), ki je tudi v postopku sprejema. Pripombe, ki jih podajamo so tako neposredno povezane s pripombami k predlogu ZInfV, specifično k 25. in 26. členu.

¹<https://e-uprava.gov.si/si/drzava-in-druzba/e-demokracija/predlogi-predpisov/predlog-predpisa.html?id=16769>

Dotaknili bi se na kratko tudi vprašanja lokalizacije kritične infrastrukture, ki ima najverjetneje širši pomen za večino kritičnih subjektov, sploh v dobi t.i. klavdifikacije (cloudification), evropskega in svetovnega trenda, ki nekatere upravljske funkcije ali celo elemente (kritične) infrastrukture seli v oblak, za kar obstoji več ekonomsko, družbeno in tehnično pozitivnih kazalcev.

1. K novemu 24.a členu (priglasitev izrednih dogodkov)

Podobno kot opozarjamo v javnem posvetovanju predloga ZInfV, tudi v predmetnem zakonu opozarjamo na precejšnjo nedorečenost določil, ki urejajo priglasitev izrednih dogodkov – incidentov, ki vplivajo na delovanje kritične infrastrukture:

- Opozarjamo, da parametri niso konkretizirani in ni jasno kako se bodo ugotavljali.
- Pozivamo, da se čimprej vzpostavi digitalna platforma za poročanje. Agencija za komunikacijska omrežja in storitve RS je po naših informacijah vzpostavila sicer nekoliko prekompleksen način poročanja, ki pa v tem momentu vendarle ustrezna opredelitvi digitalne platforme. Z ustrezno prilagoditvijo platforme - poenostavitvijo, lahko to orodje zelo pospeši prehod na avtomatizirano poročanje in tudi omogoči pregled nad medsebojno soodvisnostjo ter povezanostjo posamičnih kritičnih subjektov – npr. izpad elektrike na določeni lokaciji, vpliva na vse kritične subjekte (na lokaciji izpada) – zelo podobno velja verjetno za izpad elektronskih komunikacij. Preko enotne platforme, ki jo uporabljajo vsi kritični subjekti, bo mogoče nemudoma oceniti vpliv incidenta pri enem kritičnem subjektu na drug kritični subjekt.

Vendarle pa je za prehod na to poročanje potreben čas, predvsem pa morajo biti definirani vsi podatki, ki jih je treba poročati. Več o tem v naslednji alineji.

- Predlagamo, da se predvidi obrazec – enotna forma, ki bi bila uporabljena pri poročanju. Menimo, da v primeru nastanka incidentov, poročanje ne sme biti naključno, prepuščeno vsakemu posamičnemu kritičnemu subjektu, pač pa mora biti pri vsakem kritičnem subjektu to poročanje avtomatizirano. Brez jasne definicije, katere parametre je treba poročati, te avtomatizacije ne moremo zagotoviti. V trenutku, ko bo prišlo do kritičnega dogodka, namesto da se kritični subjekt fokusira na detekcijo, izolacijo, odpravo in analizo dogodka, bo najverjetneje zbiral podatke za poročanje.
- V prvem odstavku je predviden rok priglasitve »najpozneje v 24 urah«. S tem se strinjamo, a opozarjamo, da se teh 24 ur lahko izteče v trenutku, ko organ, ki prijavo sprejme, ne dela (izven delavnika, dela prost dan). V tem primeru bi, če organ nima dežurne službe, predlagamo, da se rok za obveščanje opredeli »naslednji delovni dan«.

2. Lokalizacija kritične infrastrukture

Kritična infrastruktura je po definiciji potrebna za omogočanje opravljanja za Slovenijo bistvenih storitev. Takšna opredelitev in visoko vrednotenje njenega pomena pomeni, da v zvezi z njenim upravljanjem obstajajo nacionalno pogojene okoliščine na katere morajo biti pozorni kritični subjekti. Opozorili bi na trend, ki smo mu priča tudi pospešeno v EU - premikanje »storitev« v oblak, trend, ki mu bomo priča v prihajajočem obdobju, ki bo vendarle terjal odziv varuhov tudi iz stališča nacionalnih varnosti. Z vse večjo povezljivostjo in digitalizacijo, tudi kritični subjekti sledimo razvojnim tehnološkim trendom, s katerim optimiziramo poslovanje, sem sodi vzpostavitev platform v (zasebnem ali javnem) oblaku. Jasno je, da IT okolje postaja bolj in bolj zapleteno, sicer je treba poudariti, da se s to kompleksnostjo dogaja tudi pospešen razvoj varnosti, s katerim se poskrbi, da so oblaki ustrezno zavarovani. S prehodom se zgodijo pozitivne poslovne, finančne in okoljske prednosti.

Kljub temu, da se ta trend pospešeno odvija, da se mu ni moč izogniti, menimo, da so potrebne ustrezne smernice nosilcev kritične infrastrukture, ki naj jih upoštevamo kritični subjekti. V predlogu zakona, teh smernic ni.

Predlagamo, da ministrstvo preuči, katera področja bi bilo potrebno podrobneje urediti s podzakonskim aktom (npr. prigrasitev izrednih dogodkov) ter sprejem aktov predvidi v zakonu.

Predmetne pripombe oddajamo na portalu eDemokracija ter ostajamo na voljo za pojasnila.

S spoštovanjem,

Martina Ferjančič, predsednica SOEK

Nenad Šutanovac, direktor ZIT

